

Prawo administracyjne :
pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie
redakcja naukowa Małgorzata Stahl
Piotr Korzeniowski

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 11

Wstęp 15

Rozdział I

Pojęcie administracji, jej cechy i funkcje 17

1. Pojęcie administracji 17

2. Cechy administracji 22

3. Funkcje administracji i jej podziały 24

4. Sprawa administracyjna, sprawa z zakresu administracji publicznej 31

Rozdział II

Geneza, charakterystyka i definicje prawa administracyjnego 37

1. Geneza prawa administracyjnego 37

2. Prawo administracyjne a inne gałęzie prawa 39

3. Zakres, wewnętrzna systematyka i cechy prawa administracyjnego 44

4. Definicje prawa administracyjnego 49

4.1. Zagadnienia wprowadzające 49

4.2. Przegląd definicji prawa administracyjnego w doktrynie wybranych państw
51

4.3. Wybrane definicje prawa administracyjnego w polskiej doktrynie
przedwojennej 53

4.4. Wybrane definicje prawa administracyjnego w polskiej doktrynie powojennej
54

5. Europeizacja prawa administracyjnego 59

Rozdział III

Podstawowe pojęcia prawa administracyjnego 79

1. Stosunek administracyjnoprawny. Sytuacja administracyjnoprawna 79
2. Cel publiczny, interes publiczny i dobro wspólne 87
3. Publiczne prawo podmiotowe 93
4. Władztwo administracyjne (państwowe) i sankcja administracyjna 101
- 4.1. Władztwo administracyjne 101
- 4.2. Sankcja administracyjna 103
5. Uznanie administracyjne – władza dyskrecjonalna 111
6. Dobra publiczne, świadczenia publiczne, obowiązki publiczne 126

Rozdział IV

Zasady prawa administracyjnego i organizacji administracji 135

1. Pojęcie, cechy i typologia zasad prawa administracyjnego 135
2. Rodzaje zasad i ich charakterystyka 142
- 2.1. Zasada demokratycznego państwa prawnego 142
- 2.2. Zasada legalności, zasada równości wobec prawa i zasada sprawiedliwości społecznej 151
- 2.3. Zasada ochrony godności człowieka 160
- 2.4. Zasada proporcjonalności 175
- 2.5. Zasada jawności administracyjnej 187
- 2.6. Prawo do sądu 200
- 2.7. Zasady postępowania administracyjnego 206
- 2.7.1. Zasady ogólne Kodeksu postępowania administracyjnego 206
- 2.7.2. Zasada dwuinstancyjności 209
- 2.7.3. Zasada sprawiedliwości proceduralnej 211
- 2.8. Zasada pomocniczości (subsydiarności) 214
- 2.9. Zasady centralizacji i decentralizacji oraz koncentracji i dekoncentracji 220
- 2.10. Zasada kompetencyjności 227
- 2.11. Dualizm i monizm w administracji 230
- 2.12. Zasada zespolenia administracyjnego 233
- 2.13. Zasada sprawności działań administracji (zasada efektywności) 236
- 2.14. Zasada dobrej administracji 241

Rozdział V

Źródła prawa administracyjnego 249

1. Pojęcie prawa, określenie i charakterystyka systemu oraz źródeł prawa administracyjnego 249

1.1. Źródła prawa administracyjnego w systemie prawa 249

1.2. Delimitacja źródeł prawa 256

1.3. Źródła prawa Unii Europejskiej w systemie źródeł polskiego prawa 257

2. Konstytucja, ustawy i umowy międzynarodowe 269

3. Akty prawne powszechnie obowiązujące, pochodzące od naczelných organów władzy wykonawczej, akty prawa wewnętrznego i swoiste źródła prawa 278

3.1. Akty prawne powszechnie obowiązujące, pochodzące od naczelných organów władzy wykonawczej 278

3.2. Akty prawa wewnętrznego 281

3.3. Inne swoiste źródła prawa 284

3.4. Znaczenie zwyczaju, orzecznictwa sądowego i doktryny 286

4. Prawo miejscowe 289

5. Ogłaszanie źródeł prawa 305

6. Wykładnia prawa administracyjnego 313

7. Luki i analogia w prawie administracyjnym 321

Rozdział VI

Podmioty administrujące 335

1. Pojęcie podmiotów administrujących i systemu administracji publicznej 335

2. Cele i zadania, kompetencja i właściwość 336

3. Pojęcie i rodzaje organów administracji publicznej, władza i urząd 338

4. Zakład publiczny (administracyjny) 343

5. Inne podmioty administrujące – agencje, instytucje, przedsiębiorstwa, spółki prawa publicznego, fundacje, organizacje społeczne 347

5.1. Agencje 347

5.2. Instytucje 349

5.3. Przedsiębiorstwa 350

5.4. Spółki prawa publicznego 351

5.5. Fundacje 352

5.6. Organizacje społeczne 355

6. Powiązania organizacyjne i funkcjonalne między podmiotami administrującymi 360

7. Instytucja zlecania funkcji z zakresu administracji publicznej i prywatyzacja zadań publicznych 370

7.1. Zlecanie funkcji z zakresu administracji publicznej 370

7.2. Prywatyzacja zadań publicznych 372

Rozdział VII

Podział terytorialny 377

1. Pojęcie podziału terytorialnego i jego rodzaje 377

2. Ewolucja podziału terytorialnego 378

3. Aktualny podział terytorialny 381

3.1. Zasadniczy podział terytorialny 382

3.1.1. Gmina 383

3.1.2. Powiat 386

3.1.3. Województwo 389

3.2. Podział pomocniczy 390

3.3. Podziały terytorialne specjalne 392

Rozdział VIII

Ustrój administracji państwowej 401

1. Administracja centralna 401

1.1. Zagadnienia wstępne 401

1.2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 402

1.3. Rada Ministrów 403

1.4. Prezes Rady Ministrów 410

1.5. Ministrowie 413

1.6. Organy centralne (kierownicy urzędów centralnych) 416

2. Terenowa administracja rządowa 420

2.1. Zagadnienia wstępne 420

2.2. Wojewoda 420

2.3. Rządowa administracja zespolona w województwie 425

2.4. Wojewódzka administracja niezespolona 428

Rozdział IX

Samorząd terytorialny 433

1. Geneza, pojęcie i cechy samorządu terytorialnego 433

1.1. Geneza samorządu terytorialnego 433

1.2. Pojęcie i cechy samorządu terytorialnego 436

2. Struktura organizacyjna samorządu terytorialnego 445

2.1. Strukturalny model samorządu terytorialnego 445

2.1.1. Gmina (miasto na prawach powiatu) 446

2.1.2. Powiat 448

2.1.3. Województwo samorządowe 448

2.2. Formy demokracji bezpośredniej 448

2.2.1. Referendum lokalne 449

2.2.2. Zebranie wiejskie w sołectwie, ogólne zebranie mieszkańców w osiedlu
454

2.2.3. Konsultacje z mieszkańcami 455

2.2.4. Budżet obywatelski 456

2.2.5. Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza 457

2.3. Formy demokracji pośredniej 458

2.3.1. Organy stanowiące i kontrolne jednostek samorządu terytorialnego 459

2.3.2. Organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego 475

2.4. Struktura organizacyjna jednostek pomocniczych 490

2.5. Relacje między jednostkami samorządu terytorialnego 495

3. Zadania samorządu terytorialnego 509

3.1. Klasyfikacja zadań samorządu terytorialnego 509

3.2. Zadania gminy 511

3.3. Zadania powiatu 512

3.4. Zadania województwa 513

3.5. Sprzyjanie solidarności międzypokoleniowej, upowszechnianie idei samorządowej i tworzenie warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej 516

3.6. Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego 517

3.6.1. Zakres prawnej dopuszczalności prowadzenia działalności gospodarczej przez jednostki samorządu terytorialnego 517

3.6.2. Organizacyjno-prawne formy prowadzenia działalności gospodarczej przez jednostki samorządu terytorialnego 519

4. Współdziałanie i „ruch zadań” w systemie samorządu terytorialnego 521

4.1. Współdziałanie międzygminne 522

4.2. Współdziałanie powiatów 527

4.2.1. Związki powiatów 527

4.2.2. Porozumienia powiatów 528

4.2.3. Stowarzyszenia powiatów 529

4.3. Współdziałanie gmin i powiatów 529

4.3.1. Związki powiatowo-gminne 529

4.3.2. Związki powiatowo-gminne w celu wspólnej obsługi 530

4.3.3. Związki powiatowo-gminne, związki międzygminne, stowarzyszenia, porozumienia powiatowo-gminne 530

4.4. Współdziałanie województw (z udziałem województw) 530

4.5. Uczestnictwo jednostek samorządu terytorialnego w międzynarodowych zrzeszeniach społeczności lokalnych i regionalnych 532

4.6. Uwagi końcowe 533

5. Kontrola i nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego 544

5.1. Pojęcie, cechy, kryteria i organy nadzoru 544

5.2. Środki nadzoru 548

5.3. Nadzór regionalnych izb obrachunkowych 551

5.4. Samorządowe kolegia odwoławcze 552

5.5. Sądowa kontrola działalności samorządu terytorialnego 552

Rozdział X

Prawne formy działania administracji publicznej 557

1. Pojęcie i rodzaje prawnych form działania administracji 557
2. Akty normatywne i akty generalne stosowania prawa 563
 - 2.1. Akty normatywne 563
 - 2.2. Akty generalne stosowania prawa 566
3. Akty administracyjne – pojęcie i rodzaje 568
4. Polecenie służbowe 575
5. Ugody, porozumienia administracyjne, umowy publicznoprawne, publiczne, administracyjne, umowy cywilne 578
6. Przyrzeczenie publiczne (administracyjne) 589
7. Czynności materialno-techniczne 594
8. Tworzenie planów, programów i strategii 600
9. Działalność społeczno-organizatorska 604

Rozdział XI

Kontrola administracji 609

1. Pojęcie, cechy i rodzaje kontroli 609
2. Kontrola sądowa administracji 614
 - 2.1. Zagadnienia ogólne 614
 - 2.2. Sądownictwo administracyjne 616
 - 2.3. Rola innych sądów w zabezpieczaniu legalności działania administracji 626
3. Trybunał Konstytucyjny 627
4. Trybunał Stanu 629
5. Kontrola pozasądowa administracji 632
 - 5.1. Kontrola Najwyższej Izby Kontroli 632
 - 5.2. Kontrola administracji sprawowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich 641
 - 5.3. Kontrola administracji sprawowana przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych 649
 - 5.4. Kontrola społeczna 653
6. Kontrola wewnętrzna administracji 663
 - 6.1. Kontrola wewnętrzna sensu stricto 664
 - 6.1.1. Kontrola w administracji rządowej 664

6.1.2. Kontrola w samorządzie terytorialnym	669
6.1.3. Kontrola regionalnych izb obrachunkowych	671
6.1.4. Kontrola zarządcza	673
6.1.5. Audyt wewnętrzny	674
6.1.6. Kontrola instancyjna	678
6.1.7. Kontrola prokuratorska	680
6.2. Kontrola wewnętrzna sensu largo	684
Autorzy	689
Skorowidz	691